

DE JONGE WACHT

WEEKBLAD VOOR DE GEORGANISEERDE R. K. MANNELIJKE JEUGD IN NEDERLAND

21e JAARG.

— No. 43 —

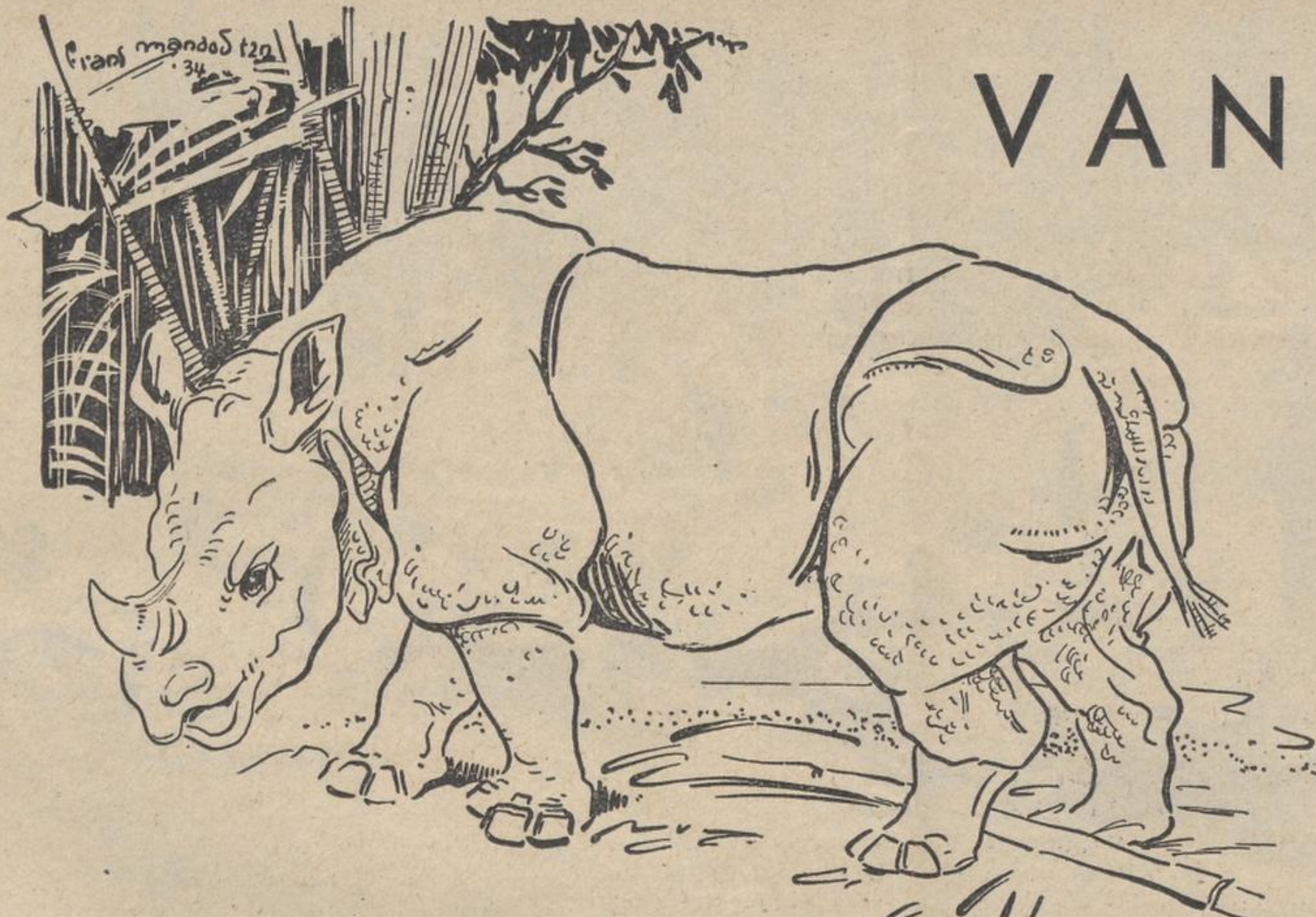
28 JULI 1934

T
R
O
M
M
E
L

S
T
E
M
M
I
N
G

Rhinoceros Unicornis

VAN OVERAL

VAN EEN DIKHUID.

I.

Het is algemeen bekend, dat de grootste diersoorten der wildernis het gemakkelijkst worden uitgeroeid. De bison is daar een sprekend voorbeeld van. Hij is totaal verdwenen in Europa, sterft uit in Afrika en zou in Amerika al totaal zijn uitgeroeid als men de laatst overlevende van deze dieren niet in bescherming had genomen. En toch waren een eeuw geleden de Amerikaansche prairieën nog vol bisons.

Zoo vermindert ook het aantal olifanten voortdurend.

Tegen de vuurwapens der blanken zijn ook de sterkste dieren niet bestand en waar de beschaving doordringt en de wildernis ontgonnen wordt, is men wel genoodzaakt de dieren die een voortdurende bedreiging voor den mensch en zijn werk zijn uit te roeien.

Tot die verdwijnende diersoorten nu behoort ook de gevreesde neushoorn of rhinoceros in Afrika. Deze geduchte heerscher der wildernis behoort tot de onevenhoevige dieren, evenals het paard en de ezel. Een nuttig dier mag de neushoorn zeker niet genoemd worden. Integendeel, hij is den mensch slechts tot last.

Geen wonder dus, dat er steeds ijverig jacht is gemaakt op dezen gevaarlijken en lastigen dijkuid en vooral sinds de blanke jagers in de Afrikaansche binnenlanden met hun geduchte vuurwapens verschenen, is de neushoorn sterk achteruit gegaan.

In voor-historische tijden, maar dan 25 eeuwen geleden — waren er wel 25 soorten van neushoorns bekend, thans nog slechts 7 en daarvan zijn dan de meeste nog bijna geheel uitgestorven.

Van duizenden neushoorns in Afrika is 't gekomen op hondertallen, van hondertallen is 't gedeeld of zal 't dalen tot 10-tallen en binnen afzienbaren tijd zal de laatste rhinoceros sneuvelen, als men geen maatregelen neemt om de totale uitroeijing even als bij den bison te voorkomen.

Wie 't dier ziet in een dierentuin of zelfs maar op een plaatje, herkent 't dadelijk. Zijn naam verradt hem.

Neushoorn, want het heeft werkelijk een stevigen hoorn, niet op 't voorhoofd, maar op 't neusbeen. De Afrikaansche rhinoceros draagt daar zelfs twee horens achter elkaar. Bekijk zijn portret maar eens!

De grootste hoorn staat 't laagst en rijst dreigend, schuin oplopend, omhoog. Daarachter is nog een kleinere hoorn ingeplant. En wee den menschen of 't dier, dat met deze geduchte wapens kennis maakt!

Die horens hebben niet, als die van koe, geit en hert, een beenachtig hoornpit, waaromheen de hoornschelp zit. Neen, de hoorn van de rhinoceros is massief, wil zeggen: niet hol en heelemaal bestaande uit een en dezelfde stof.

De hoorn van een volwassen dier weegt wel 5 à 6 pond.

Het dier heeft verder — bekijk de afbeelding nog maar eens goed — kleine oogen, groote ooren, korte dikke hals en een zwaar lichaam. Het beest staat niet mooi recht op zijn pooten. Die pooten zijn iets gekromd zooals bij een takshond, maar niet zoo erg. Elke poot heeft drie hoeven, waarvan de middelste verweg de grootste is. De huid is dik, als bij een olifant en een nijlpaard.

Even als alle dijkuidigen — olifant, nijlpaard, varken — ligt over de huid een netwerk van plooien en rimpels en vindt men maar een heel dunne beharing. Aan 't gebit ziet men dadelijk, dat men te doen heeft met een planteneter. De hoektanden ontbreken en bij de meeste soorten ook de snijtanden, maar de kiezen zijn flink ontwikkeld.

Bij gemis aan snijtanden rukt 't dier met de lippen de bladeren van de boomen, die 't voor zijn voedsel nodig heeft.

In de horens is nog al wat variatie. We zeiden, dat de achterste kleiner is dan de voorste, maar men vindt in Afrika ook wel eens rhinocerasen waar 't precies omgekeerd is.

De Aziatische neushoorn, die in Nederlandsch Indië nog op Sumatra voorkomt, heeft maar één hoorn.

De Afrikaansche rhinoceros heeft er steeds twee.

Zoo'n hoorn wordt minstens 70 à 80 c.M. lang, maar men heeft vaak dieren geschoten met een hoorn van 1 Meter lengte en soms nog langer.

En zoo heeft men ook een enkele maal een rhinoceros met drie en zelfs met vier of vijf horens gezien.

Maar regel is, dat de Aziatische neushoorn één hoorn heeft en de Afrikaansche twee.

De neushoorn heeft vrijwel de kleur van den olifant, van donkergrauw tot roodachtig bruin.

De donkerst gekleurde soorten noemen de inlanders en de Zuid-Afrikaansche boeren wel de zwarte neushoorn en de lichtst gekleurde heeten dan witte neushoorns. Maar van werkelijk zwart en wit is daarbij geen sprake, 't is maar een verschil in tint.

De neushoorn is een kolossaal beest: minstens anderhalve Meter hoog en niet zelden zes Meter lang! Stel je dat eens

goed voor. Een paard en een koe halen hoogstens een lengte van 2½ Meter!

Moerassig gebied met rivieren in de buurt, weidegebied, met beekjes doorstroomde wouden, dat zijn de plaatsen waar de rhinoceros zich 't liefst ophoudt, daar vindt hij alles wat hij nodig heeft.

Zuid-Afrika bood hem weleer die ideale verblijfplaatsen in menigte, maar hij werd daar geheel verdreven. Wie nu een neushoorn in de natuur wil zien of er op wil jagen, moet naar de binnenlanden van Oost-Afrika.

Desnoods geeft de neushoorn het moeras prijs en leeft hij in hooger en droger gebied, maar... water kan hij niet missen. Een stroom, een meer of een flinke plas is noodzakelijk om te drinken en om te baden. Om 't water te bereiken leggen de neushoorns 's nachts zoo nodig groote afstanden af. Het dichtste kreupelhout of struikgewas weerhoudt ze dan niet. Dorens en stekels deren zijn dikke huid niet. De zware reuzen dringen overal doorheen.

Elken dag, of liever elken nacht, gaan ze naar de drinkplaats en nemen dan een flink „slokje”. Een paar emmers beschiet er voor deze reuzen in dit heele klimaat niet aan. En dan een bad, liefst een slijkbad. Dat is immers de beste bescherming tegen de talloze vliegen, muggen en wespen die in deze heete-luchtstreek de rust van menseh en dier voortdurend verstoren. Na 't modderbad blijft een flinke laag slijk op de huid kleven en dat is de beste beschutting tegen alle insecten.

Op 't heetste van den dag, als de zon met haar gloeiende stralen brandt en zengt, zoekt de neushoorn een schaduwrijk plekje en vlijt er zich neer.

Zijn kleur verschilt niet veel van de kleur der omgeving en zoo ziet men een rustende neushoorn in de verte voor een rotsblok of zoo iets aan.

Zijn ligplaats zoekt de neushoorn in 't dichtste van 't oerwoud. Daar trapt hij op een geschikte plaats alles plat, maakt door wentelen en krabben met de zware voorpooten een groote ronde kuil, waarin zijn zwaar lichaam past en de „zaak” is klaar. De boomen spreiden er hun breede kruinen over uit, de zon deert hem niet. Dit is het „neushoornhuis”, en vandaar naar de drink- en badplaats loopt het „neushoornpad”, dat door de inboorlingen en jagers vaak als voetpad wordt gebruikt.

De neushoorn baant zich dat pad gemakkelijk door de wildernis en daar hij telkens denzelfden weg neemt, ontstaat er een duidelijk herkenbaar gebaand pad, het neushoornpad.

Datp ad wijst den jager natuurlijk ook den weg zoowel naar de ligplaats als naar de drinkplaats van 't dier.

We zeiden reeds, dat de neushoorn uitsluitend plantaardig voedsel gebruikt: bladeren en jonge twijgen, gras, riet, distels en allerlei kruiden zijn van zijn gading.

De neushoorn is ook een liefhebber van wortels. Om die te krijgen, woelen ze met den hoorn jonge boompjes en struiken los.

Neushoorns leven niet alleen, maar ook niet in groote kudden. Gewoonlijk treft men ze aan in troepjes van 2 tot hoogstens 10 stuks. Ze kunnen snel loopen, draaien en wenden, zwemmen wel maar duiken

zelden. Reuk en gehoor zijn veel beter ontwikkeld dan het gezicht.

Voor den mensch is de neushoorn lang niet altijd gevaarlijk. Hij is immers geen verscheurend dier als een leeuw of een tijger, die een mensch als een lekker hapje beschouwen. De neushoorn zoekt den mensch dus niet op, maar ontwijkt hem. Maar... zijn toorn wordt gemakkelijk opgewekt en als hij eenmaal woedend is, rent hij in dulle razernij ook op den mensch af.

Met veel overleg gaat hij daarbij niet te werk, hij holt maar toe. Van veel verstandelijke ontwikkeling geeft de rhinoceros trouwens nooit blijk, hij behoort geenszins tot de slimmelingen onder de dieren.

Een jonge neushoorn kan dadelijk na de geboorte staan en lopen. Het oude dier dartelt en stoeit graag met 't jong en verdedigt het als er gevaar dreigt tot het uiterste tegen mensch en dier. Wee de leeuw of tijger, maar wee ook de inboorling of de vermetele jager, die op 't jonge dier afkomt. Ze mogen wel oppassen, want moeder-neushoorn waagt onversaagd haar leven om het jong te beschermen.

De jonge dieren groeien snel. Na een jaar zijn ze al wel 2 Meter lang en volwassen zijn ze na 12 of 13 jaar, ofschoon ze op achtjarigen leeftijd al de gemiddelde grootte hebben bereikt.

In dierentuinen houdt men bijna uitsluitend de twee hoornige rhinoceros, die men gewoonlijk de spitssnuit-neushoorn noemt. Van dat soort neushoorn zijn er nog de meeste en die houden zich in gevangenschap ook het beste.

De eerste kwam in 1904 naar Europa, nog maar 10 maanden oud, en in 1918 bracht men uit Oost-Afrika een exemplaar van nog maar 5 maanden naar den directie van te Keulen over. 't Was een heel jong diertje dus, dat nog maar 60 K.G. woog. Maar 5 maanden later haalde 't al... 170 K.G. en in een jaar tijd kwam 't aan 500 K.G.

De neushoorn wordt vaak begeleid door een vogel, een soort spreeuw, die men *madenhakker* noemt.

Wat die twee, de neushoorn en de madenhakker, aan elkaar hebben?

In de dikke huid van den neushoorn boren zich spinachtige dieren, die *teeken* heeten. Die teeken leggen hun eitjes in de neushoornhuid en uit die eitjes komen maden, die dus in de huid van den neushoorn zitten. En daar aast die vogel nu op. Hij haalt met zijn spitsen snavel de larven uit de huid en bewijst den rhinoceros daarmee een dienst.

Bovendien doet de vogel dienst als wachter.

Als er zich n.l. iets verdachts voordoet, waarschuwt hij door zijn geschreeuw en dadelijk heft de grazende neushoorn den kop op en is opmerkzaam.

Deze madenhakkers, die men ook wel *ossenpikkers* noemt, vindt men niet alleen bij den neushoorn, maar ook bij kameelen,

buffels, paarden en runderen. Zij leven alleen maar in Afrika en hoe zij ook pikken in de huid op alle deelen van het lichaam, de neushoorn, de buffel, de kameel laten ze stil begaan, slaan zelfs niet met den staart om ze te verdrijven, want ze worden maar al te graag van de maden verlost. Soms is zoo'n groot dier als 't ware bedekt met een zwerm van die vogels.

Veel vijanden heeft de neushoorn niet. De mensch is wel zijn gevaarlijkste vijand en de meeste last veroorzaken hem de stekende insecten.

Leeuwen en tijgers gaan hem eerbiedig uit den weg, alleen een afgedwaald jong overvallen ze wel. Maar een volwassen neushoorn vallen ze niet aan.

De mensch maakt echter zooals wij zeiden druk jacht op den neushoorn, om 't vleesch, om de huid en om de horens.

Zoowel inboorlingen als blanken jogen op den rhinoceros op velerlei wijze, maar gewoonlijk is die jacht lang niet zonder gevaar, ook voor den meest ervaren jager niet.

Een bekend jager doodde 15 neushoorns, maar... de 15de doodde hem!

De Negers leggen 't bij de neushoornjacht voorzichtig aan. Zij hebben geen vuurwapens en kennen de geweldige kracht van 't beest.

Zij besluipen het dier in den slaap en drukken dan hun lansen — zes of tien tegelijk — in 't neushoornlijf. Hevig bloedend springt 't zwaar gewonde dier op, maar is door bloedverlies weldra uitgeput.

De Abessyniërs trekken er met een heelen troep op uit en slingeren soms wel vier of vijf dozijn werpspiesen tegelijk den neushoorn in 't lijf.

Natuurlijk is 't dier dan door hevig bloedverlies ook weldra machteloos en gemakkelijk verder af te maken.

Maar mislukt om een of andere reden de aanval van Negers of Abessyniërs dan slaan ze als dollemannen voor het woedende dier op de vlucht of redden zich door haastig in een boom te klimmen.

De inlanders trachten den neushoorn ook op een afstand te doden met vergiftigde pijlen, maar dan wordt het vleesch soms onbruikbaar.

Ook klimt zoo'n zwarte jager wel in een boom waarvan de takken neerhangen over 't neushoornpad. Passeert nu het dier dan laat de neger in den boom een zware lans vallen zoo mogelijk juist in de wervelcolom (ruggegraat) van 't beest, dat daardoor als verlamd neerstort.

Maar lang niet altijd lukt dat, vaak treft de vallende lans de wervelkolom niet.

M.

Brieven aan mijn jonge vrienden

Beste jongens!

Er zijn zooveel dingen waar een jongen belang in stelt en waar hij toch gladweg aan voorbij loopt.

Ik weet zeker, dat jullie graag er op uit trekken, de bosschen in, dat jullie niets liever doen dan rakkeren tusschen de boomen, de heerlijke dennelucht opsnuiven, in de kleine denneboomen klauteren, terwijl jullie het „reuze” vinden, als jullie ergens van achter een struik de twee grijze oortjes zien flappen van een leuk konijn. Je krijgt dan zoo'n heel kleinen indruk van wildernis en oerwoud in miniatuur. En hm, van wilde dieren gesproken.

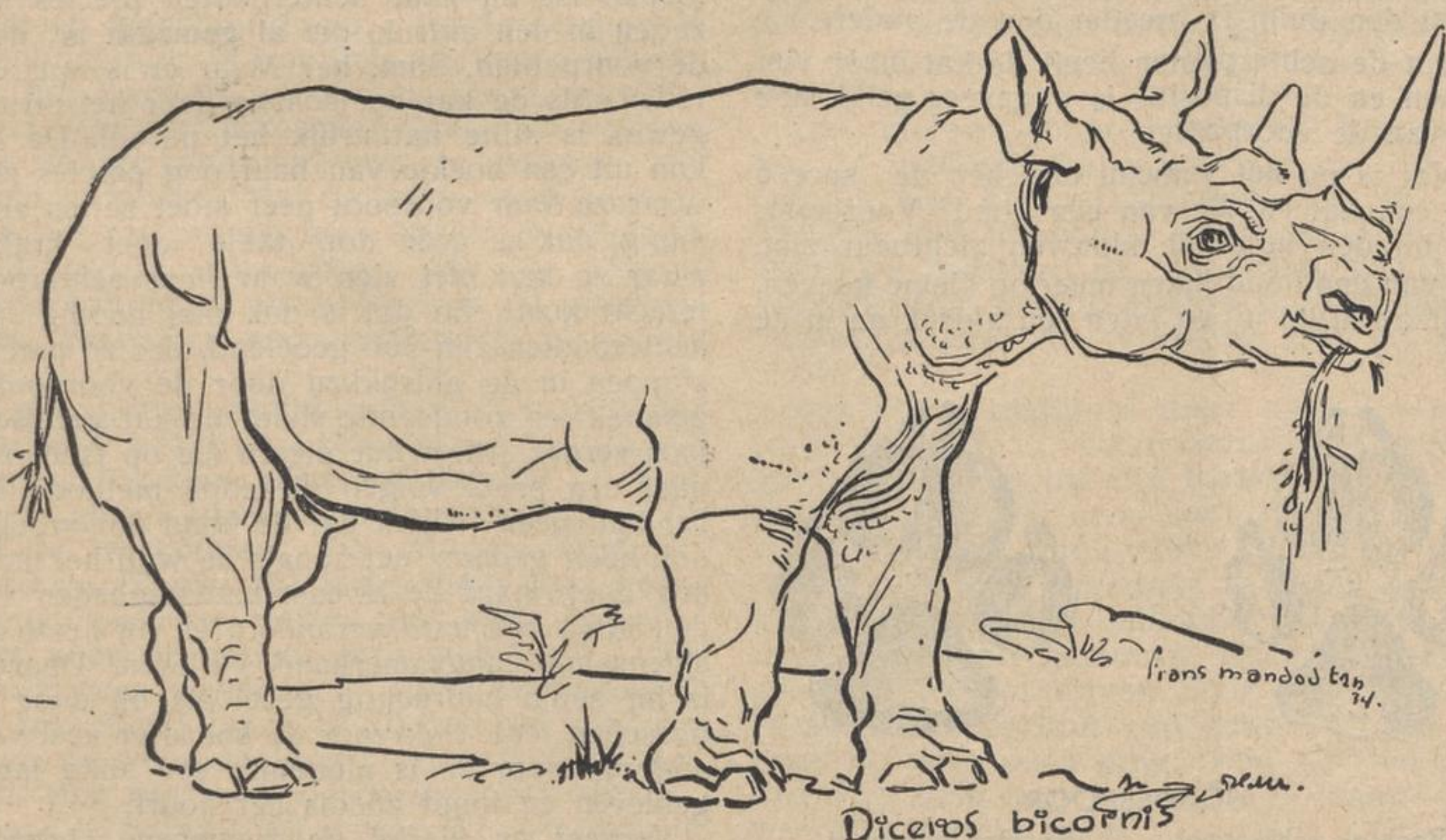
De meeste jongens denken, dat wilde dieren thans tamelijk zeldzaam zijn of dat je, op zijn minst, naar de Far-West d.w.z. het Wilde-Westen moet trekken, om er nog een spoor van te vinden. Beste vriendjes, dat mag misschien wel het geval zijn wat betreft leeuwen en tijgers, enz., maar... met een beetje geduld en slimheid, kan ieder van u, die het de moeite waard acht dat te probeeren, wel enkele van die wilde „diertjes” in de naaste buurt ontdekken. Ik durf er bijna om te wedden, dat

velen onder u al herhaaldelijk door dezelfde plaatsen zijn gegaan en niets anders hebben gezien dan een troepje vogels en toch durf ik het u zwart op wit te geven, dat er daar, vlak in jullie buurt, hier of daar een paar schitterende oogjes zaten te gluren of een paar spitse oortjes zaten te luisteren; dat er hier of daar een scherp waarnemend neusje bezig was den reuk van jullie op te snuiven in het duidelijke besef, dat er daar een paar doodsvijanden voorbijdraafden.

En dat is vooral het geval des avonds, als het wild op pad gaat. Dan waagt zich alles wat aan de jacht is ontsnapt en zich overdag in de hollen der nog gespaarde bosschen verscholen houdt, buiten de veilige schuilplaatsen en probeert hier of daar een sprongetje in het donker. Jullie hebben het niet gezien, er allicht geen idee van gehad. En toch waren zij er. Neen, zij zijn er! Laat ik eens mee met jullie op stap gaan.

We hebben een geluk en dat is het volgende: onze vriendjes, de viervoeters, groote of kleine, kunnen nog zoo'n scherp reuk hebben, nog zoo'n scherpe oortjes, er is iets dat ze niet kunnen vermijden: de indrukken, die ze overal nalaten: hun sporen. Naam, tijd en plaats vanwaar het kwam, wat het beteekent, wanneer het omkeerde enz. Die sporen zijn als zooveel talrijke kleine manuscripten, die hier en daar zijn achtergelaten en die wij heel gemakkelijk kunnen terugvinden, hetzij in de modder, de sneeuw of zelfs het stof van den weg.

En nu is het voornaamste zeker wel dit: dat ieder diertje zijn eigen spoor nalaat; dat geen twee dieren een en hetzelfde spoor maken. Het spoor bijvoorbeeld van een loozen vos is gauw genoeg te onderscheiden van dat van een konijn of een kleinen hond. Ja, wat nog sterker is: de sporen van een vos verschillen van die van een anderen vos zoodat men (natuurlijk gaat dat niet zomaar in een, twee, drie) de sporen van een bepaalden vos van die van een anderen kan onderscheiden en op die manier een tamelijk goeden kijk kan krijgen in de gewoonten en het leven van dat vosje in kwestie. Jullie hebben trouwens al wel eens gelezen hoe in de groote wildernissen b.v. de spoorzoekers het spoor van een grizzly-beer vinden en volgen. Zoo was er eens een van die beeren, die met zijn achterpoot in een klem was komen

21^E JAARGANG - No. 44

ZATERDAG 4 AUG. 1934

DE JONGEWACHT

**WEEKBLAD VOOR DE
GEORGANISEERDE
R. K. MANNELIJKE
JEUGD IN NEDERLAND**

REDACTIE:

M. R. TEYSSEN TE NIJMEGEN
EN DIR. I. H. VAN DEN BERG
J. W. FRISO STRAAT 1 - UTRECHT

ADMINISTRATIE:

W. J. A. VAN EGMOND
ZIJPENDAALSCHWEG 65
ARNHEM - GIRO No. 91893

EEN FRISCHE
VERSCIJNING!

Voor al aan de buitenzijde maakt het nog heelemaal den indruk van een oud middeleeuwsch ridderslot.

Een bezoek aan dit kasteel is ook best mogelijk. Er is n.l. een gemeentelijk museum in ondergebracht, dat gedurende enkele uren per week tegen een gering entree voor het publiek toegankelijk is, en aan een bezoek van het museum wordt dan een kijkje aan 't meest merkwaardige van het kasteel heel gemakkelijk verbonden.

Van een derde kasteel uit diezelfde periode is tenminste een zeer groot gedeelte nog in wezen. Ik bedoel de schitterend mooie ruïne van het kasteel van Brederode bij Haarlem.

Dit kasteel dagteekent uit het midden der 13e eeuw. Van het nog bestaande is de vierkante hoofdtoren met de beide trappen het voornaamste. Deze is inwendig gerestaureerd, althans weer van vloeren en glasramen voorzien. Daarnaast vindt men den boog der hoofdboort en een smal terras; een tweede vierkante toren is eveneens gespaard. De nog staande muur tusschen beide torens was een der muren van de geheel verdwenen groote zaal. Tegenover de poort lag een vleugel met hoektoren, waarvan de grondslagen nog over zijn. De beide andere zijden van het plein naast het terras, waar de put nog te vinden is, werden ingesloten door 'n muur met bogen, met 'n ronden toren op den hoek. Van de gerestaureerde en met leuning voorziene tinnen van den hoofdtoren heeft men een prachtig uitzicht op de verre omgeving. Het kasteel dat gedurende een paar eeuwen de hoofdzetel was van het adellijk geslacht der Brederodes, werd in 1426 door de Kabeljauwschen in brand gestoken en voor 'n groot deel vernield. De Spanjaarden verwoestten het nog 'ns opnieuw in 1573. Sedert bleef 't als bouwval liggen, totdat het op 't eind der 19e eeuw ten deele werd gerestaureerd en voor 't publiek toegankelijk werd gemaakt. Bijgaande teekening laat je zien, hoe 't kasteel van Brederode er in de dagen van welstand moet hebben uitgezien.

*

Er zijn in ons land heel wat steden geweest, die met het kasteel als het ware geheel waren samengegroeid en die daaraan dikwijls haar ontstaan en haar opkomst te danken hadden. Er zouden zoo wel 'n zestigtal grootere of kleinere kasteelen kunnen opgenoemd worden, Maar dat zou hier geen nut hebben. Want in bijna alle kasteel-steden is het oude kasteel of spoorloos verdwenen of tot onkenbaar wordens toe verbouwd. Van slechts enkele is nog eenigermate de kasteelvorm overgebleven zooals in Bergen op Zoom, Brede, 's Gravenhage, 's Heerenberg en Medenblik. De steden, die hun kasteel nog in vrijwel onveranderden staat hebben bewaard: Leiden, Helmond en Muiden hebben we reeds genoemd.

Van het kasteel van Gouda, dat gelegen was aan de monding van de Gouwe in den Hollandschen IJssel was in de 16e eeuw nog slechts één der torens over, die in 1803 eveneens werd gesloopt.

Toen van af de tweede helft der XIVe eeuw het vuurgeschut meer in gebruik begon te komen moest er noodzakelijk een andere wijze van verdediging voor de oude kasteelen komen. Verschillende oude burgen raakten als verdedigbare sterkten buiten gebruik en werden vervangen door een ander, zooals dit bijv. in Helmond het geval was. De kasteeltorens werden grooter, zwaarder bemuurd. In Helmond zijn die muren ongeveer 1.40 M. dik. In de overwelfde verdiepingen werd afweergeschut geplaatst in den vorm van heele en halve slangen, karbouwen, enz.

Zoo'n versterkte toren is die van het vroegere kasteel van Wijk bij Duurstede, die thans bewoond wordt door den oppasser der rivier. De schietgaten zijn zoo groot, dat ze tot slaapkamertje zijn ingericht.

Het belangrijkste en grootste kasteel, dat ons land ooit gehad heeft was dat te Sluis (in Zeeuwsch-Vlaanderen). Dit

werd in 1385 door Philips de Stoute gebouwd, om het Zwin, de toenmalige haven van Sluis en van Brugge, tegen de Engelschen te beschermen.

Het was berekend voor een groote militaire bezetting. De oppervlakte van het grondvlak besloeg bijna $\frac{3}{4}$ H.A., 't was 78,50 M. breed en 86,50 M. lang. Op de hoeken was het versterkt met ruim voor drie kwart naar voren springende ronde torens van 18,50 H. middellijn elk van drie verdiepingen.

In 1794 werd dit werkelijk eenig kasteel door de Franschen grootendeels vernield, in 1818 volgde de definitieve slooping. Dat was 'n karwei, waaraan 310 man enkele maanden bezig waren. De afkomende steen werd gebruikt aan de zeekeringen. Op de plaats, waar dit trotsche gebouw ruim vier eeuwen stond, vindt men nu een moerassig veld.

Het belangrijkste en oudste van al onze vroegere stadskasteelen was de burg van Nijmegen, omstreeks 791 door Karel de

Groote gesticht en door hem zelf meermalen gedurende korteren of langeren tijd bewoond. Na tal van wederwaardigheden werd het in 1795 voor afbraak verkocht voor de som van f 90.400. Of 't ook groot was. Nog een enkele „ruïne" is er van over in het Valkhof, n.l. de ronde uitbouw van het hoofdgebouw en de merkwaardige achzijdige kapel.

Over de vele kleinere kasteelen, die er overal in den lande nog bestaan en waarvan de meeste in particuliere handen berusten, hebben we hier niet gesproken. 't Is ook al meer dan genoeg geweest. Ik wilde jullie alleen maar 'ns 'n meer uitvoerige beschrijving geven van de Middeleeuwsche kasteelen, dan je op school gewoonlijk krijgt, omdat daarvoor de tijd ontbreekt dikwijls. Als je nu zoo'n burg of ruïne ergens in je buurt kunt bezoeken, zult ge heel wat meer er aan hebben dan eerst en zult ge veel wat hier beschreven is nog beter kunnen begrijpen.

J. H.

VAN OVERAL

VAN EEN DIKHUID.

II. (Slot).

Ook vangt de inboorling den neushoorn gaarne in valkuilen, omdat daar maar weinig gevaar aan verbonden is. Men graaft de kuil in het neushoornpad en sluit de kuil af met een houten hoepel, die aan de binnenzijde met stevige houten pennen is bezet welke elkaar bijna raken.

Daar legt men dan een strik van sterk kabeltouw op, waarvan 't andere einde om een stuk van een boomstam wordt vastgemaakt. Dan bedekt men alles met aarde.

Trapt 't dier nu op den hoepel dan komt 't met den poot in de strik en de houten pennen beletten 't afglijden daarvan. Het dier tracht weg te komen, maar.... sleept dan den boomstam mee, die al gauw ergens blijft vastzitten. Dan is de neushoorn vastgelegd en kan door de inboorlingen zonder gevaar worden afgemaakt.

In Abessynië vervolgen eenige jagers te

paard het beest zoo lang tot 't van vermoeidheid niet meer kan en vallen 't dan aan met het zwaard.

De blanke jagers achtervolgen den neushoorn met moderne vuurwapens. Verdragende geweren van zwaar kaliber dooden ook deze dikhuiden op verren afstand. De neushoorn, even goed als de olifant, en 't nijlpaard, leggen 't daarom tegen den blanken jager af.

De kogel dient echter te treffen op de meest kwetsbare plek, zoo niet dan wordt de reus wel gewond maar niet gedood en een gewonde neushoorn is hoogst gevaarlijk. In dolle woede rent hij op zijn aanvaller toe en tracht hem met zijn hoorn te doorboren. Juist echter omdat 't dier daarbij zoo onbesuisd te werk gaat, weet de koelbloedige en geoefende jager den stoot te ontwijken.

Daar stonden n.l. de neushoorn ende neger.

Maar ongelukkig als hem dat niet gelukt.

Een rhinoceros levend vangen is nog heel wat moeilijker en gevaarlijker dan hem te doden.

Een volwassen afrikaansche neushoorn levend in handen krijgen is zoo goed als onmogelijk. Wel lukt dat met de veel kleinere Sumatra-neushoorn. Doch deze soort sterft uit en in gevangenschap leeft deze kleine neushoorn niet lang. Nog in 1907 bracht de bekende Duitsche dierenverzamelaar en handelaar in wilde dieren nog vier Sumatra-neushoorns naar Europa over.

Als gij in een dierentuin een Afrikaansche rhinoceros ziet, is het een heel jong gevangen exemplaar.

Omdat 't zoo moeilijk en zoo gevaarlijk is neushoorns levend te vangen en te vervoeren, is de prijs van zoo'n dier natuurlijk vanzelf hoog.

Terwijl men te Palembang voor eenige jaren een jongen olifant verkocht voor f 800, deed een jonge neushoorn f 6000!

Om 't jonge dier machtig te worden, moet eerst de oude neushoorn, die 't tot 't uiterste beschermt en verdedigt, gedood worden. Maar dan is men nog niet klaar, want ook het jong zelf verdedigt zich als een kleine duivel. Het wordt een worsteling van drie vier sterke, dappere kerels tegen den jongen woesteling en daarbij loopen de aanvallers niet zelden gebroken armen en beenen op voor ze 't woedende dier gekneveld hebben.

Als de gevangene daarna dagelijks met menschen in aanraking komt en goed behandeld wordt, draait hij langzamerhand wat bij. Zijn afkeer van den mensch wordt geleidelijk minder, al komt het ook maar zelden tot vriendschap.

In Berlijn bracht een oppasser 't echter zoover, dat de neushoorn hem kalm op zijn rug liet zitten en in den Antwerpschen dierentuin kon een schilder in 't hok van het dier zitten werken, maar meestal blijven de neushoorns in gevangenschap zoo wild en lastig, dat niemand zich in hun hok kan wagen.

Met geweld bereikt men bij een neushoorn niets, de zweep maakt hem nog nijder en lastiger. Als er in den dierentuin voor hem een badgelegenheid is, blijven ze elken dag uren lang in 't water.

Is er zoo'n gelegenheid niet dan worden de dieren elken dag flink afgespoten met lauw water.

Wat ze eten? Hooi, haver, knollen, rapen, klaver, brood en niet zoo'n klein beetje: 40 pond hooi, 6 pond haver en nog 30 pond klaver of rapen kan iedere neushoorn per dag wel aan. De jonge dieren krijgen rijst, melk en zemelen.

Als ze een jaar oud zijn, verorberen ze per dag wel 20 Liter melk, 't Zijn dus heusch niet zoo'n goedkope kostgangers.

Ze houden, jong en oud, van suiker, zooals de meeste dieren.

In gevangenschap leeft de rhinoceros hoogstens 40 jaar.

De neushoorn is in de wildernis geen schadelijk dier. Wat kwaad zou hij daar kunnen aanrichten? Nu en dan eens een jonge boom beschadigen en wat struikgewas vernielen, maar dat hindert in de wildernis heelemaal niet.

Waar de grond in cultuur is gebracht, kan de neushoorn echter niet geduld worden. Op een plantage kunnen een paar neushoorns in één nacht een ruïne aanrichten. Gelukkig gebeurt dat niet veel. Ze trekken zich van zelf terug diep in de wildernis en ver van de menschen.

Een paar neushoorns hebben echter wel eens de aardigheid uitgehaald een spoor-trein aan te vallen en daardoor een ontsporing te veroorzaken.

In 1905 wierp zoo'n brutale Afrikaansche neushoorn twee wagens uit de rails, waarbij 't beest zelf geen hinder ondervond van eenige beteekenis; 't hinkte alleen maar een beetje, omdat een voorpoot wat bezeerd had.

De jacht op den neushoorn is voor den blanken jager een sport, maar ze levert

bovendien nog wel een goeden buit op ook.

Daar is 't den inlandschen jager trouwens uitsluitend om te doen, om den buit. De horens worden gebezigd als ivoor voor heften van dolken, messen en sabels, voor knoppen en handvatsels van wandelstokken en er worden ook schitterende sieraden van gemaakt met een mooi roodgele kleur als broches, armbanden, doosjes enz.

De bijgeloovige inlanders hechten veel waarde aan een beker gemaakt van een rhinoceros-hoorn. Want, zeggen zij, als in zoo'n beker een vergiftigde drank wordt geschonken, bruisst de vloeistof direct heftig op en wordt men dus gewaarschuwd om er niet van te drinken. Als men zoo'n hoorn tot poeder maalt, is 't een geneesmiddel gelooven zij tegen allerlei ziekten, wat men niet alleen in Afrika maar ook in China gelooft.

De hoorns, die een even kostbare stof leveren als ivoor, zijn hoog in prijs en dat is voor den rhinoceros noodlottig. Want hoe duurder zijn horens hoe meer jacht men op hem maakt.

De huid gebruiken de inlanders voor het vervaardigen van schilden, schotels, en allerlei gereedschap. Uit één flinke huid snijden de negers wel 30 schilden. De dikke huid op 't houten schild uitgespannen is, voor pijlen ondoordringbaar.

De inboorlingen eten ook met smaak het neushoornvleesch, zooals zij ook het vleesch van het nijlpaard niet versmaden.

Tegenwoordig worden de negers door Grieksche en Indische ivoorhandelaren van moderne vuurwapens voorzien voor de jacht op olifant en neushoorn, waardoor 't aantal dieren nog sneller vermindert dan anders 't geval zou zijn.

Sommige soorten zijn al geheel uitgeroeid, andere bijna en in Indië is de Javaansche neushoorn al heel zeldzaam geworden en de Sumatraneneushoorn eveneens. Alleen de Afrikaansche spitssnuit neushoorn komt daar nog veelvuldig voor.

Ten slotte verhalen we nog een jacht-avontuur, dat een ervaren jager op groot wild beleefde met een witten neushoorn in Zuid-Afrika.

Plotseling, zoo verhaalt hij, zag ik den gehoornden kop uit 't kreupelhout te voor-

schijn komen en een oogenblik later stond 't kolossale beest op een pas of 12 van me af. Ik legde aan om te vuren, want een mooier kans werd mij maar zelden geboden. Natuurlijk was 't schot op zoo korten afstand raak, maar 't dier viel niet.

Nauwelijks had ik mijn geweer opnieuw geladen of een andere, een zwarte neushoorn kwam naar de kreek om te drinken. Ik nam hem onder schot maar wondde hem slechts aan een der achterpooten. Door de pijn werd het dier tot razernij gedreven en hinkend op drie pooten viel het me woedend aan.

Het tweede schot miste, maar ik bemerkte toch dat 't dier den aanval opgaf en verdween. Ik besloot den dag af te wachten voor de verdere vervolging om nu eerst den zoo pas aangeschoten witten rhinoceros te gaan opzoeken. Ik vond hem werkelijk maar hij was reeds dood.

Terugkeerend stond ik bij een bocht van 't boschpad plotseling weer voor den gewonden zwarten neushoorn. Het dier stond zoo, dat ik het onmogelijk doodelijk kon treffen. Ik gooide dus met een steentje om 't beest van houding te doen veranderen. Maar dat maakte den gewonden reus zoo woedend, dat hij met neergebogen kop, den hoorn dreigend vooruit op mij afstormde te midden van een dichte stofwolk. Ik vuurde maar meteen had het dier zich ook op mij geworpen. Ik viel natuurlijk en de schok was zoo hevig, dat mijn geweer en kogeltasch meters ver werden weggeslingerd.

Gelukkig echter had het woedende beest mis gestooten, de hoorn had me niet geraakt. Door de geweldige vaart kwam de neushoorn over mijn lichaam heen in 't zand terecht, waaruit hij zich niet zoo gauw wist los te werken en om te keeren. Zoo kreeg ik tijd om me haastig uit de voeten te maken, meende ik. Maar nauwelijks was ik opgestaan of het dier viel me twee keer aan en scheurde mij dit maal met den scherpen hoorn het rechterbeen open van de knie tot te heup, terwijl ik van een der zware voorpooten een geweldige stomp tegen mijn schouder ontving. Even verloor ik het bewustzijn, maar bijna onmiddellijk herstelde ik mij weer en ik zag de zwarte neushoorn nog juist knorrend en hinkend op drie pooten in 't kreupelhout verdwijnen.

Eindelijk kon ik opstaan en ik leunde tegen een dikken boomstam. Mijn leven was gered, maar ik had er leelijk van gehad.

Ik beproefde nu mij naar mijn schuilplaats te slapen. Kermend van pijn bij

iedere beweging had ik wel een uur werk om er te komen, al was ze maar een kwartiertje ver. Daar legde ik me neer, trillend van zenuwachtige opwinding en soms schreeuwend van pijn.

Zoo wachtte ik de morgen af. Toen verscheen mijn negerbediende, die mijn schuilplaats kende.

Ik verhaalde hem wat er dien nacht gebeurd was. Ongeloovig luisterde hij en ik moest hem mijn opengescheurde been laten zien voor hij me ten volle geloofde. Ik gaf den zwarte een van mijn zware geweren en droeg hem op den zwarten neushoorn op te zoeken en te dooden, maar ik drukte hem op 't hart voorzichtig te zijn, want 't beest was uiterst gevaarlijk.

Al spoedig daarop hoorde ik een vreese-lijke gil.

Goeie Hemel, zou het monster den armen neger doorboord hebben? Ik greep een geweer en kroop naar de plaats van waar de kreet gekomen was. Toen ik zoo een paar honderd Meter had afgelegd zag ik een tooneel voor me, dat ik nooit vergeten zal. Daar stonden n.l. de neushoorn en de neger, slechts een paar meter van elkaar verwijderd, de neushoorn steunend op drie pooten en bedekt met zand, slijk en bloed, de neger als versteend van schrik.

Met ontzettend veel moeite kroop ik tegen een hoogte op en maakte opzettelijk wat lawaai om de aandacht van 't monster van den neger af te trekken, die dan wellicht ontsnappen kon. Toen vuurde ik. In blinde woede rende het dier nu vooruit, maar intusschen schoot ik den eenen kogel na den anderen in 't plumpe lijf. Het monster scheen echter wel onsterfelijk, tot 't plotseling neerstortte.

Ik kroop naar 't dier toe en wilde het 't genadeschot geven door nog een kogel in den kop, toen tot mijn stomme verbazing het beest in eens weer opsprong en recht-op vlak voor me stond.

Snel wierp ik mijn zwaar en niet meer geladen geweer weg en vluchtte, vlak op de hielen gezeten door den neushoorn.

Ik voelde dat mijn laatste uur geslagen was. Hoe kon ik met mijn zwaar gewond been den rhinoceros voorblijven?

Maar op eens... daar hoorde ik een zuchtend gefluit en mijn achtervolger stortte neer en onmiddellijk daarop blies het den laatsten adem uit.

Op 't nippertje was ik aan de dood ontsnapt. Als 't dier me bereikt had zou 't zijn moordende hoorn als een zwaard in mijn

rug hebben gestooten en 't was met mij gedaan geweest.

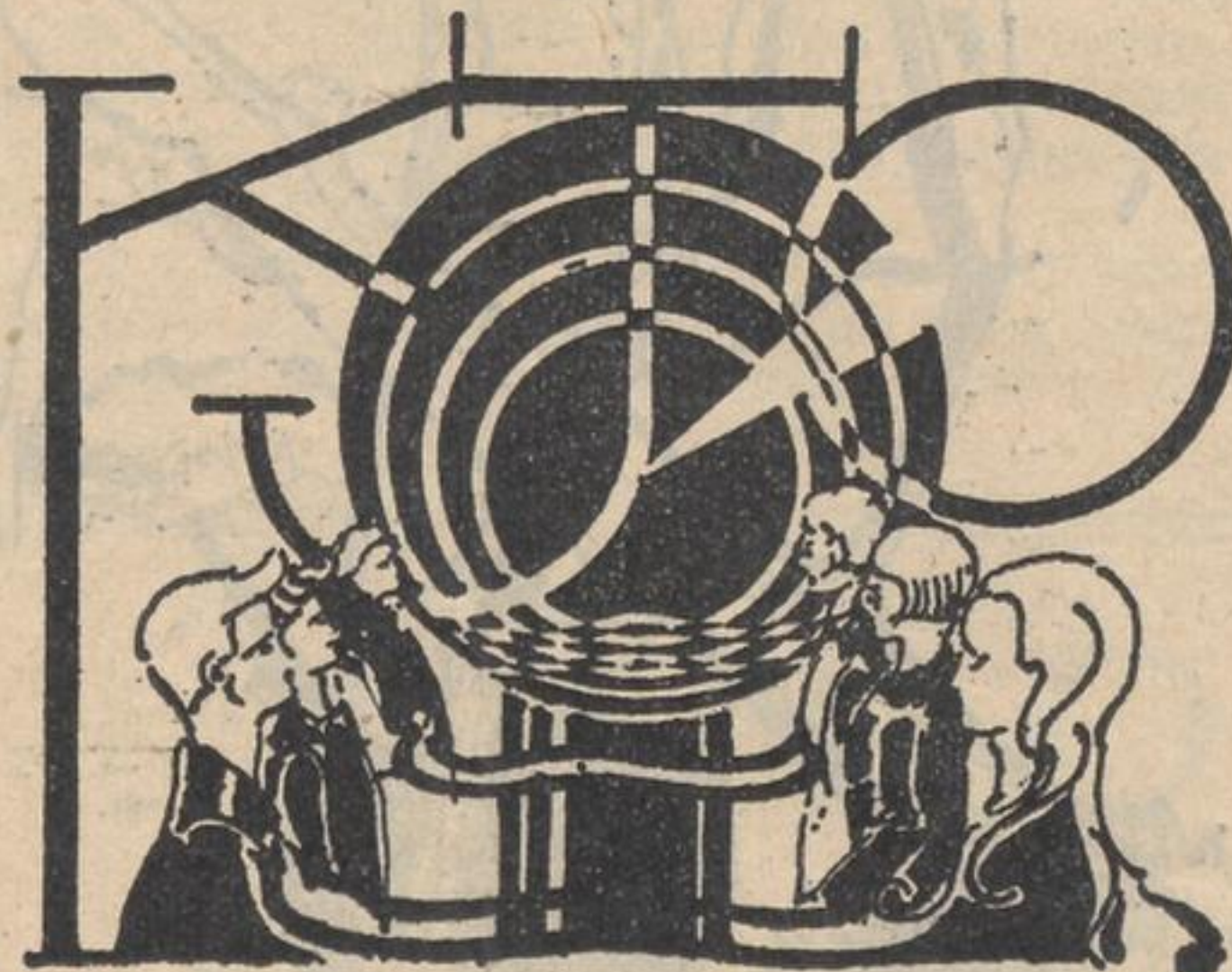
Gevaarlijker neushoornjacht dan deze heb ik nooit gehad.

Eerst na weken was de zware wonde aan mijn been genezen.

De arme neger, dien ik 't leven had gered, was me daar uitbundig dankbaar voor en betuigde al maar aan zijn makkers hoe dapper zijn blanke meester was.

T.

ONZE OMROEP

Kom ziet, kom ziet
Wat K. J. O. u biedt,
Geeft Binnen- en geeft Buitenland
Voelt heel de wereld aan de tand
Kom ziet, kom ziet
Wat K. J. O. u biedt,
't Voornaamste nieuws, maar wisse-
wasjes niet.

UIT EIGEN LAND.

Het was dezer dagen 1 Augustus 1934. Niets nieuws zult ge zeggen? Toch wel een datum van betekenis. Denk maar eens aan 1 Augustus 1914. We schrijven nu '34. Derhalve 20 jaar geleden, dat de oorlog, de groote oorlog uitbrak, de Europeesche, de wereldbrand. En nu...? Laten we eerlijk zijn; het broeit en gist alweer aan alle kanten. Nergens die echte rust. Het oorlogsspoek blijft dreigen. Een wedloop in bewapening houdt de wereld in onrust. Vooral de luchtsrijdkrachten schijnen, gezien hun enorme uitbreiding, de bijzondere aandacht te hebben. Doch laten we zelfs de gedachte aan dat wreede spel verdrijven en gaan we ons verlustigen in de vreedzame lucht-acrobatiek, die door tienduizenden bij gelegenheid der nationale luchtvaartdag te Soesterberg gevolgd werd.

Het publiek was in extase en de piloten waren op hun best. Het was een gestoei en gebuitel in de lucht dat het een lieve lust was. En een menschen! Je kon over de hoofden loopen. Niettemin klopte de organisatie in alle onderdeelen.

De triomfen, die daar hoog boven ons gevierd werden, waren soms werkelijk angstwekkend. Wat is dat vliegwezen toch met sprongen vooruitgegaan, hè? Onbeschrijfelijk zoo'n technische vervolmaking in zoo'n korte spanne tijds. Wanneer vloog Bleriot ook weer tot verbazing van heel de wereld over het Kanaal? Is dat geen 30 jaar geleden? En Olieslagers? We kennen toch nog dat liedje, dat zoo goed het roekeloze en gevaarvolle van de toenmalige vliegsport in 't licht stelde? Hoe was het ook weer? O. ja:

„Als Olieslager dood is
Dan krijgen wij misschien
De helft van z'n centen
En ook zijn vliegmachien", enz.

Het is allemaal bewonderenswaardig. Zeker! Maar ik heb toch maar liever vaste grond onder de voeten en daarom... naar de vierdaagsche! Daar gaat ie! Een groote 3000 tippelaars nemen er aan deel. Hoeveel blaren zou dat geven? Hoeveel Kwatta genomen en hoeveel ijsco geconsumeerd?

Nijmegen werd als 't ware door de legioenen der kilometervreeters bij verrassing ingenomen. Vol buitenmenschen was de stad! En een belangstelling. Geweldig! Het pulde uit deuren en ramen. Dat was nu geen „zesdaagsche" maar een „vierdaagsche" en, heel wat sympathieker. Rijwiel- en motorsport haalt het op geen stukken na bij de gevierde wandelsport. Voor hoevelen, zelfs in de laatste weken, werd het een doodenrit? Harder, altijd maar harder, den dood tegemoet. Dat moest verboden worden!

Gaan we nu nog even het Buitenland in.

VAN VREEMDEN BODEM.

Zoc erg vreemd is het toch niet, al is het dan ook een reuzeneind uit de buurt.

Indië! Hallo, Bandoeng! Insulinde trekt onze aandacht.

Het is geen geheim meer, dat in 't verre Oosten de toestanden zich hoe langer hoe meer toespitsen.

Japan, dat overal opdringt, is ook — zij het op vreedzame wijze — den Ned. Ind. Archipel binnengedrongen. We kunnen gerust zeggen, dat reeds enkele millioenen van deze gele vogels in de Nederl. Koloniën neerstreken. En het gevolg? Concurrentie! Concurrentie van Japansche producten tegen producten uit het Nederl. moederland, welke laatste voor een goed deel reeds van de Indische markt verdreven zijn. Verspeling van afzetgebied dus. Hier moest verandering in komen en zoo kwam het, dat Nederlanders 'ns vriendschappelijk met de Japanners zijn gaan praten, Samen zitten ze nu in de onderhandelaarskamer in Indië en men mag verwachten, dat Nederland uit een handelsverdrag met Japan grotere voordeelen zal kunnen bereiken, dan uit een handelsoorlog, waarin zonder twijfel Nederland aan het kortste eindje zou trekken. Baas blijven in eigen huis is natuurlijk een eerste plicht van prestige, maar verder kom je in gemoedelijkheid dan met heibel. Rust immers is een eerst vereischte voor de welvaart van een land.

Rust, ja, als die b.v. aan Oostenrijk gegund werd zou het er spoedig anders in 't land van Dollfus gaan uitzien. Thans leeft men er op een vulkaan. Het land schijnt vol met springstoffen te zitten. Overall explosies. Nazi-terreurs! Dezer dagen had er een massa-arrestatie plaats van onrust-zaaiende communisten en socialist. Ze spelen daar met bommen als hier de kinderen in de knikkertijd met stuiters. Ten einde raad heeft de regering weer de doodstraf ingevoerd. Het moge den vanden wat afschrikken. Het eerste slachtoffer maakte reeds kennis met de strop. De Nazi's huldigen het afmat-systeem. Ze hebben er hooge verwachtingen op gebouwd. De Kerk in Duitschland wordt naar hetzelfde systeem bestreden.

Aan Hitler's afspraak met Mussolini, dat aan de bommenterreurs in Oostenrijk een einde zou komen, hechte men geen te groote waarde. Denk eens aan de naleving van 't concordaat. Neen, Mussolini, hij moge zijn wat hij wil, hij is ons tenslotte toch heel wat sympathieker dan Hitler c.s. (Goebbels, Göring).

Reeds gehoord van de vorstelijke gift van Duce?

Hij schonk een bedrag van 20.000 lire als persoonlijke bijdrage voor den bouw van de groote kerk, welke te Pescara verrijst ter herinnering aan het Heilig Jaar.

Maar kom, het hart trekt wel is waar naar Rome, dat zien we weer, maar we moeten naar huis terug en dus gauw onze biezen gepakt.

Hier Frankrijk!

Het Stavisky-schandaal waande men reeds in de doofpot. Het zat er ook in. Maar minister Tardieu heeft er den deksel weer afgehaald en de kwalijk riekende lucht steeg er uit op. Chautemps, een andere minister zou er volgens Tardieu meer van weten. Hij noemde hem een der hoofdschuldigen. Daar kan dus nog wat los komen. Als twee vechten, wordt je soms rare dingen gewaar. We wachten af. En nu naar huis.

VOOR JEUGDTOONEEL

hebben wij de beste sortering stukken
Vraagt gratis catalogus.

Tooneelfonds „JAN GROSFELD" - Berlicum (N.B.)

Congregatie der Broeders Penitenten van den H. Franciscus.

JONGE WACHTERS! Voelt gij roeping tot het kloosterleven en wilt gij U wijden aan het liefdewerk der verpleging? U kunt U aanmelden bij den Eerw. Broeder Overste van bovengenoemde Congregatie, adres: Moederhuis „Huize Padua" te Boekel N.-Br.

Religieus-Ziekenverpleger.

Jongelingen, die zich als religieus aan Ziekenverpleging of andere huiselijke werkzaamheden wenschen te wijden, kunnen zich aanmelden bij de volgende adressen:
NOVICIAATSHUIS 's-Hertogenbosch; Papenhuis 26, Amsterdam; Keizersgracht 67, Haarlem; M. v. Heemskerckstraat 2, Utrecht; Mariaplaats 28, Den Haag; Paleisstraat 4, Beek bij Nijmegen; Sanatorium „Kalorama". „Broeders van Barmhartigheid van den H. Joannes de Deo".

P. RYNJA
LICHTDRUKINRICHTING
„TEEKENBEHOEFTE"
REGULIERSGR. 130:132
AMSTERDAM C.

Wasbleekerij en Kerkkaarsenfabriek
Gebres. Bolsius, Schijndel
:- THERESIA DEVOTIELICHTEN :-